

Sumun ja kirkkauden mysteeriä kolmella kielellä

Arkkipiispa Leon kahdeksas ja uusin, jalanjäljissään kulkevalle kummipojalleen, nuorelle isä Kaarlolle, omistama runoteos **Kun usva häviää - Konzu sumu hälvenöy** on edellisten runokokoelmien jatke kutsuen meidät jälleen uudenlaisiin sisäisiin kokemuksiin.

Kaksikielinen - suomeksi ja karjalaksi kirjoitettu - trilogian osa verhoaa lukijansa aikuisuuden viittaaan - ellei peräti esipaimenen mantiaan. Karjalan koti rakkaine mielenmaisemineen on yhä etälaturina. Uusi sukupolvi usvaisten linssien läpi näkee kulttuurinrippeiden taustan kirkkauden. 105 väljästi temaattista runoa on nimetty metaforana: "Elämä on totisesti kuin unta/hyvää ja pahaa ja painajaista/liitän kommenttinani/Mutta unen jälkeen aamu". Positiiviset vastamerkitykset soivat herätyskellona meille jumalallisesta luomakunnasta! Vähemmistön kulttuuri-identiteetti taipuu, sodan seuraukset ujuttautuvat yhä orvasketemme alle. Peittely ei totuutta peitä eikä sitä taita.

Runoilija on valjastanut sanalliset suitsensa individualistiselle oikeutukselle pitäytyä omien sormenjälkien tai DNA:n merkityksellisyydessä ja kutsuu paljon syvemmälle, osalliseksi itäisen ihmisen ytimeen: "vaan siinä mitä löytyy sielusta/jumalallisesta alkuperästä/kuvan ja kaltaisuuden identiteetistä". Syntiinlankeemus maailmanjärjestys meni rikki, langenneelle ihmiselle jäi esikuvaksi kirkko: "Elämä on suuri salaisuus, se on mysteeriä, pyhää sakramenttia, lahjaa käsittämätöntä". Matkakuvaus on elävää teologiaa meissä matkatavaroiden hihnalle nostamisineen, lentoasemien odotuksineen samoin matkalla eksyminen ilman hernerokkasumua kuin poroerotuksen kohtalo, "eikä kukaan tiedä/milloin saa lasso sarviinsa/eikä enää silloin/auta juosta, taistella/kutsu on käynyt". Hienovaraiset, eettiset kannanotot sekä "mihin elämä meni?" -kysymys vivahtavat haikumaisesta realismista naivismiin: "olen ainakin pakannut ja purkanut/ kantanut kasseja ja laukkuja/nähnyt hienoja ja huonoja hotelleja".

Lastenlasten spontaanit kyselyt pienempien muovisanko toisessa, muovilapio toisessa kädessä herättävät: "missä on ilosi ja leikkisi/jaksatko haaveilla/missä on vapautesi ja avoimuutesi?" Lapsukaiset, Jumalan kuvina syntyvät, joutuvat paljosta luopumaan. Vuosien kokemus ja viisaus isoisän kaukolaseina saavat elämän emootiot ja luomattoman energian näyttäytymään kristallinkirkkaina!

Eino Leino kuvaa aamusumua: "Sitä utua unhota et" (Hymyilevä Apollo, säe 24) ja sumussa kulkijoita: "Me kuljemme kaikki kuin sumussa täällä/ja kuulemme ääniä kuutamoyön/me astumme hyllyvän sammalen päällä/ja illan on varjoa ihmisen syön" (Eino Leino: Me kuljemme kaikki kuin sumussa). Arkkipiispa Leo nivoo esipaimenmaisesti yksinäisyyden armon ja armottomuuden: "olet armosta antanut kaikki taakatkin/ne kanssani kantanut/kun olet rinnallani kulkenut". Oman tien hinta on yksinäisyyttä, Jumalan kohtaamisen pohdintaa: "Vaikenin huokauksin/sittenkään en yksin" sekä "Tällä maailmanmatkalla/vielä mukana/minä ja minun rinnalla/näkymätön saattaja".

"Tahtoisin tavata ihmistä/ottaa häntä kädestä/nähdä hänet läheltä" on ihmisen perusikävan, vapauden kokonaisvaltaisuus. "Ihminen kaipaa läheisyyttä/sielu myös...sillä sielusi ikävoi/jotain suurta." Ei tyhjiöpakattuja otteita saarnakatalogista, vaan rivi riviltä lukijan aisteja hellivät ilmaisun aitous, rohkeus, lähelle tuleminen ja lähellä oleminen - "Sinun kautta" elämän ymmärtäminen. Riviväleissä kitkeräköä makua: "Sinut on tien päähän asetettu/ja sitten sanottu/kulje se/kulje alusta loppuusi/pysähtymättä". Jumalan työtoveruuden askeettinen kilvoittelu: "taakkasi on juuri omasi/sinulle mitoitettu", herkkä tavis on kuulevinaan häiveen Laila Kinnusen kappaleesta "Tiet".

Sumun kieltä on opiskeltava tunteakseen oman positionsa, päämäärän palvella hyvää, olla linkki Jumalan ja ihmisen välillä. Kokoelman syke onkin intuition ja syvällisyyden dialogia.

Kokemuksellisessa hypertilassa usva häviää äkisti. Vilkaistu olandin yli kuin rainakoneen filmiin: lapsi paljain jaloin isoa kiveä etsimässä, kiviröykkiöt, ruostunut kuokka, lapsuuskoti. Hengittäkää herkästi kuin pyhää suitsutusta kovia kokeneiden sukupolvien kohtaloa, kodittomuuden tunnetta, loppumatonta raadantaa, toiseutta, ikuista ikävää, ääneen lausumatonta väkevää surua, ihmisen sietokykyä isompia, itkemättömiä kyyneliä - pientä unelmaakin? Muille merkityksetöntä, sen kokeneille johdatusta kuin evakkomatkatäppöön rohkeasti kirjoitettu pääteasema: Kohtalo. Oma, karhea pala sanatonta mielen Karjalaa syvällä sielussa, syvällä sydämessä.

Kielikuvat kaikuvat universaaliutta: "Olen kulkenut maailman mahtavia teitä/ja juoksin lapsuuden metsäpolut/metsässä laiduntaneiden lehmien poluista/syntyneet", näkymätön haava on yhä syvä, arpeutumaton: "Mutta elää koko elämä/siirtolaisen lapsena". Oma, karhea pala sanatonta mielen Karjalaa syvällä sielussa, syvällä sydämessä.

Nerokkaiden runojen myötä matkaamme kohti ihmisen teosista. Ennen kun usva häviää, olet antava itkun ja kyynelten tulla. Toivot, etteivät huomisen lapset, eivätkä lapsenlapset joutuisi kärsimään tästä ikuisesta ikävästä. "Antaa niiden valua/ne puhdistavat/ne pesevät/ne kirkastavat katseen". "Nämäkin ovat muistelmat/sillä olematta profeetta/en voi kirjoittaa huomista". Profeetallisuuteen vivahtavia muistelmia täydentää kuopiolaisyyntöisen, kansainvälisesti ansioituneen, taidemaalari Markku Kolehmainen ekspressionistinen näky - käärittynä siihen kokoelma onkin kolmikielinen.

Sirkka Vepsä

Arkkipiispa Leo: Kun usva häviää - Konzu sumu hälvenöy. ISBN 978-952-5790-83-2, 268 s, kovakantinen, koko 130 x 205 mm.